Radikal, politisk veckotidning. *Lösnummer 15 öre*

12 ÅRG
N:r 40

TIDEVARVET

3 NOV.
1934

Vad har hänt?

EN PRINSESSA ÄR OSS FÖDD PÅ HAGA SLOTT. Kanonskotten ha dånat, samtliga K. B. ha genom Justitieministerns försorg högtidligen underrättats och nästa söndag frambäres från landets alla predikstolar folkets tacksägelse över den lyckliga tilldragelsen. Gratulanterna strömma upp till slottet och förlossningsläkaren har vederbörligen hedrats med kommendörsband. Sveriges fattiga barnaföderskor glädjas väl också över att allt gått den unga prinsessan väl, men fråga sig säkerligen, *kunde jämlikheten inför liv och död i detta s. k. demokratiska land icke göras något större?*

ARBETSFREDEN ÄR TRYGGAD inom pappers- och massaindustrierna liksom i stort sett sågverksindustrin, konfektion och choklad m. fl. stora fack. Avtalen för dessa ha nämligen förlängts från första november, en glädjande underrättelse för svenska folket.

FYRTIO MILJONER KRONOR I ANSLAG för nästa år föreslås av *jordbrukskreditutredningen* till upprättandet av en statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom.

SPRÅKFRÅGAN VID FINLANDS UNIVERSITET har föranlett en nästan enhällig opinionsyttring från de fyra skandinaviska ländernas universitets- och högskoleprofessorer, uppgående inalles till 700 à 800. Man uttalar sig mot svenska språkets tillbakaträngande vid universiteten som ett hot mot den nordiska kulturgemenskapen.

De nationalistiska finska tidningarna förklara emellertid att saken är en inre finsk angelägenhet, och frånbedja sig varje obehörig inblandning.

FLOTTKONFERENSEN MELLAN DE TRE SJÖMAKTERNA England, Japan och Amerika samlades i London i förra veckan, huvudsakligen för att utröna förutsättningarna för den stora flottkonferensen 1935. Kommer den att kunna äga rum? Man har redan stött på grundsvårigheten i överläggningarna, nämligen motsättningen mellan önskan om en rustningsbegränsande överenskommelse och den fasta övertygelsen om den egna nationens rätt att själv bestämma vilka vapen den behöver. Eller som Japans representant, amiral Yamamoto helt oskuldsfullt uttryckte det: Varje land måste tillåtas ha en styrka som är tillräcklig för försvar men otillräcklig för anfall. Uppfattningen om vad som är anfalls- och försvarsvapen växlar som bekant efter nationsgränsernas beskaffenhet.

Japan har från början framställt kravet på flottparitet med Amerika och England, vilka i sin tur motsätta sig detta. Sedan det blivit bekant att Japan dels skaffat sig oljemonopol i Manchukuo, dels kräver att de utländska bolagen skall hålla oljereserver för Japans räkning inom dess eget område har det blivit alldeles övergivet och utsikterna vid konferensen äro ytterst små.

EFTERFÖLJANSVÄRDA SYNPUNKTER PÅ KVINNORNAS ROLL i politiken ha framlagts av Iswestija — enligt *N. D. A.* — inför höstens val i Sovjet-Unionen. »Vid de förestående valen måste man taga sikte på, att ett långt större antal kvinnor bli invalda i de kommunala och statliga representationerna.» Vi måste komma därhän», säger tidningen, »att *antalet kvinnliga deputerade kommer i proportion till den politiska och sociala aktivitet som kvinnorna utveckla.*»

Veckovakten

Elin Wägner:

Vändpunkt i Indien.

Gandhi.

Vid den allindiska kongressens sammanträde nu i slutet på oktober har Gandhi officiellt lämnat posten som den indiska frihetsrörelsens ledare. I denna egenskap har han haft diktatorisk makt, men han är världens underligaste lille diktator, han vill inte ha makten längre, då han tycker att hans anhängare inte helt dela hans syn eller uppfylla hans höga fordringar utan lyda honom blott av kärlek till honom och av rädsla för hans auktoritet. Därmed är det skede i den indiska frihetsrörelsen avslutat som började med det indiska frihetsmanifestet vid årsskiftet 1930 och Gandhis berömda saltmarsch till havet varmed han bröt det engelska saltmonopolet.

Om man skall kläda det som skett i Indien i vanliga politiska termer, torde det ta sig ut ungefär så här:

Olydnadskampanjen som började med saltmarschen har ebbat ut. Eller kanske rättare sagt, den har genom terror utmattats och desorganiserats. Ett led i kampanjen var bojkott av den centrala och de provinsiella parlamenten, över huvud av alla styrelser och institutioner som engelsmännen skapat åt indierna, varför hittills bara de moderata indierna fyllt dem. Nu förestår val inom kort, och frihetspartiet har beslutat att delta i valen för att på så sätt bekämpa det aktuella engelska förslaget till ny konstitution åt Indien, bekant såsom »the white paper». *Man ämnar begära att undantagslagarna,* under vilka vicekonungen regerar envåldigt, upphävas och att en konstituerande församling, vald genom allmän rösträtt, *inkallas på det att Indien och ej England* må skriva Indiens konstitution. Samtidigt bereder sig engelska parlamentet att debattera igenom lagförslagets 300 paragrafer och besluta över dem. Det är inte underligt om Gandhi är skeptisk inför det indiska programmet.

I fråga om valordningen har kongressen ingen ståndpunkt, emedan den inom sig upptar både dem som hålla med det engelska förslaget om uppdelningen av väljarna i strängt åtskilda grupper efter religion, och dem som vilja att skrankorna skola brytas och hela folket bilda en enda valmanskår, där inte muhammedaner rösta på muhammedaner och hinduer på hinduer utan alla välja mellan de bästa i alla grupper. På denna punkt är frihetsrörelsen eljest mycket delad, muhammedanerna begära i regel det minoritetsskydd som de tro de skulle få genom att bilda en särskild väljarkår, medan hinduerna gå på enhetens linje.

Det kan nämnas i detta sammanhang att de indiska kvinnorna genom sin allindiska kvinnokongress motsatt sig att kvinnorna skulle betraktas som särskild väljarkår med ett visst antal platser reserverade. De opponera mot minst-en-kvinna-principen och begära gemensamma val i förtröstan på att de på grund av duglighet skola erhålla sina rättmätiga platser i de lagstiftande församlingarna. En vidsyntare politisk uppfattning än de muhammedanska männens alltså. I förbigående kanske vi kunna få lov att nämna vad Indiens kvinnor vidare krävde på sin konferens: omedelbara åtgärder för att

(Forts. å sid. 4.)

Pier Gudro:

Mussolini, maskinen och kvinnan.

Italiens förnämsta industriledare ha nyligen varit samlade till möte i Milano. I och för att diskutera medel för arbetslöshetens bekämpande. Och resultatet av *deras diskussioner har blivit följande förslag:*

Ännu strängare kontroll över arbetsstyrkornas uppdelning i turvis arbetande grupper, inskränkning av arbetstiden även för de högst kvalificerade specialisterna, avskaffande av allt slags extraarbete ävensom av allt arbete utfört under *feriedagar, disciplinerande av ackordsarbetet,* inskränkningar i fråga om användning av maskiner, mekaniska hjälpmedel och över huvud alla slag av arbetsrationa*lisering.*

Vederbörande föreslå dessutom särskilda åtgärder för inskränkandet av kvinnoarbetet och ytterligare skärpt övervakande *av arbetares anställande och avskedande.*

Ungefär samtidigt publicerade Mussolinis egen tidning *Il Popolo d'Italia* en *liten artikel som tydligen är skriven av* Mussolini själv. Den har titeln »Maskiner och kvinnor» och dess syfte är att understryka riktigheten av den åskådning *som ligger bakom ovan relaterade förslag.*

Det är onödigt att gömma sig undan och låtsas intet se, säger denna artikel. »Det *är dumt att påstå att om bruket av maskiner inskränkes så går utvecklingen* tillbaka: den mänskliga individen är något som är mindre än civilisationen men större än det mekaniska framsteget. Och *det faktum att just* samma arbetarorganisationer som tidigare mest gladde sig över arbetarens befrielse genom maskinens hjälp, nu blåser till alarm, har en stor betydelse. Det är alltså i själva verket arbetaren själv som begär att få gå tillbaka till den arbetsmöda han en gång avskydde.»

»Men» — *fortsätter Mussolini* — »det kvinnliga arbetet är arbetslöshetsproblemets andra stora crux. Genom att kvinnan arbetar ökas inte bara arbetslöshe*ten, därigenom skadas också barnalstringen.* Om arbetet ej är ett direkt hinder, distraherar det dock från fortsatt barnalstring och framföder en självständighet *och en moralisk och fysisk inställning som* motverkar moderskap. — Så som livet nu gestaltar sig *är det maskinen och kvinnan som äro arbetslöshetens stora huvudorsaker.* Det kan gott hända att den enskilda kvinnan genom sitt arbete räddar en övergiven familj eller sig själv, men ser man hennes arbete ur helhetens synpunkt måste det förklaras vara källan till såväl politiskt som moraliskt elände. De få enskildas räddning betalas med de mångas hjärteblod.

(Forts. å sid. 4.)

Kvinnorna och tidsläget i ögonblicksbilder från Fogelstad.

När den lilla gruppen på nitton höstkursare i fredags skildes från Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad, från sina lärare och från varandra, var det på sätt och vis en historisk skilsmässa. Ty med höstkursen 1934 avslutades Medborgarskolans tionde arbetsår. Inom en historia så ung som den kvinnliga medborgar*utbildningens* kan ju detta redan anses som en milstolpe.

Och där vi nu stodo denna avskedstunga oktoberdag, med överfulla hjärtan, fullskrivna anteckningsböcker och många nya, frimodiga synpunkter på livet — litet vemodiga förstås inför uppbrottet men säkert alla uppfriskade till kropp och själ — tyckte vi oss ha fått en ganska allsidig bild av de svenska kvinnorna och deras villkor just nu. Ty det är något av det märkligaste under en sådan studieoch kamrattid: hur alla bidra med fulla händer till det helas utformning. Där ges av egna erfarenheter, egna åsikter, den egna personligheten med en frikostighet som sällan ute i det vanliga livet.

För en journalist ligger det ju en viss upplevelse redan i detta att vara aktiv deltagare i allt som sker, från gymnastik och sång till mötesförhandlingar och lektioner — ibland med *frågor!* — i stället för att som åhörare och bedömare intaga sin plats vid sidan av det hetaste skeendet. Men säkert finns något av journalistens sittande vid sidan i de flesta människors tillvaro och troligen är det befrielsen från detta skadliga förhållande som gör, att en tre veckors kurs kan bli så stimulerande och intressant för sina deltagare.

Det förekommer på Fogelstad något som kallas »hembygdsaftnar», d. v. s. kursdeltagarna berätta för de samlade kamraterna om sina olika yrken och erfarenheter från arbetet. Post, telegraf, *telefon, järnväg, bank, kontor.* En sådan kväll avslöjas många av det byråkratiska väsendets brister av kvinnlig sakkunskap i olika befattningar. Från de sociala arbetsområdena kommer en stor grupp — både ungdom som ännu utbildar sig och färdiga socialarbetare från barna- och fattigvård, sjukhus, fabriker. Vidare journalister, lärarinnor, akademiker och industriarbeterskor, framförallt från tobaks- och textilindustrierna. Vad som i är varit särskilt påfallande är det stora antalet fruar — både sådana som ägna sig helt åt husmodersyrket och sådana som ha ett förvärvsarbete. Sammanlagt 26 fruar på 92 kursdeltagare, vilket innebär en stigande tendens. Kanske man vågar dra

(Forts. å sid. 4.)

Den tyska kyrkostridens nya skede.

Två märkliga händelser ha under de sista fjorton dagarna ägt rum inom den tyska kyrkostriden. Först kom bekännelsekyrkans, den oppositionella rörelsens, definitiva avståndstagande från rikskyrkan och proklamerandet av bekännelsekyrkan *som en självständig evangelisk kyrka,* för vilken man söker erkännande från högsta statliga myndighet, d. v. s. Hitler själv. Sedan kom den Hitler*trogna d:r Jägers avgång från sin post* som juridiskt ombud för rikskyrkoledningen, vilken därmed förlorar en av sina hänsynslösaste och mest oböjliga män. Ett avsked *som kan tolkas som en betydlig* eftergift från rikskyrkans sida.

Utvecklingen som lett fram till dessa, som det nu förefaller tämligen avgörande *händelser, har* — som varje tidningsläsare kunnat konstatera — haft en mängd dramatiska moment att uppvisa. Men samtidigt är läget i vissa fall svårt att *genomskåda. En liten sammanfattning av* den tyska kyrkokonfliktens olika skeden är kanske därför av ett visst intresse.

Stridigheterna inom tyska kyrkan började *för mer än ett år sedan* i samband med riksbiskopsvalet. De protestantiska kristna valde pastor Bodelschwingh till riksbiskop. Men ställningen som riks*biskop var förbunden med villkor* som Bodelschwingh icke kunde uppfylla. Och snart därefter fick han träda tillbaka för nationalsocialisternas kandidat, den av *Hitler gillade fältprästen Hermann Müller.* Müllers uppdrag blev närmast att bygga upp en enhetskyrka, en rikskyrka, som skulle underordnas den nya, ultranationalistiska staten, ytterst i syfte att skapa en *tysk kristendom.* Och vad innebär detta? Att religionen mer och mer bringas att sammanfalla med nationalismen, att kristendomens grundläggande principer om människovärde och människokärlek utbytes mot de med kristendomens väsen oförenliga satserna om rasen och blodet som avgörande för människors värde, om hat, förtryck, förakt och arisk överhöghet.

Det uppstod snart inom rikskyrkan en ytterlighetsflygel, som krävde så grundliga reformer i nationalistisk riktning att allt annat än den urtyska gudstron, d. v. s. den gamla gudaläran, skulle rensas bort. Förkämparna för denna synpunkt blevo visserligen avsatta från sina ämbeten, men lyckades ändå samla anhängare.

Å andra sidan står den starka opposition som dels omfattar en sammanslutning av både präster och lekmän, *Evangelium och kyrka,* dels *Prästernas Nödförbund.* Dessa motståndare till tyska kristna ha utsatts för de mest málmedvetna förföljelser, bl. a. ha präster i hundratal avsatts från sina ämbeten. Men trots detta ha de nekat att böja sig och fortsatt sin fria förkunnelse. *Niemüller* är ett av de starka namnen inom denna opposition. I sin kyrka i Dahlem, den sköna villastaden utanför Berlin, har han icke underlåtit att uppmana sina meningsfränder till ståndaktighet.

En annan oppositionsledare är den

(Forts. å sid. 3.)

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR: *Carin Hermelin.*
ANSVARIG UTGIVARE: *Ada Nilsson.*

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Norrlandsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsaker Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

Allm. Barnbördshusets poliklinik
Alla vardagar 11—12 för havandeskapet och dess sjukdomar och 14—14.30 för kvinnosjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Stockholms stads sexualhygieniska poliklinik
å Sabbatsberg.
Mottagningstider: Onsdagar kl. 6—7 e. m
Lördagar kl. 9—10 f. m.
Läkare: *Doktor Gerda Kjellberg.*

MALMÖ:
Sexualhygienisk rådfrågning
kan ske hos sundhetsinspektören, doktor Höjer, måndagar kl. 12—13 å hälsovårdsbyrån samt hos doktor Eva Smedberg, Gustaf Adolfs Torg 45, måndagar kl. 17—18. Rådfrågning kostnadsfri. Obemedlade och mindre bemedlade kvinnor kunna efter läkarens prövning erhålla lämpligt preventiv utan kostnad.

Professor Johan Almkvist
Nybrogatan 7, Stockholm Tel. 67 50 75
Mottagning: 1/2 9—9, 4—5, dagar 2—1/2 4. Söndagar 10—1/2 11.
Hude och Könssjukdomar.
UPPLYSNING I ÄKTENSKAPLIGA OCH SEXUELLA FRÅGOR.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid. Tryggt och ogen., vårlek.
Tel. 778 24.

STAMNING,
(TALSKRACK) o. a. nervösa talrubbningar samt tvångstankar behandlas av talpedagogen *P. O. Broberg.* Floragatan 16, Sthlm. Tel. 10 03 24. Svarsp. 1 kr. Varning f. värdelös korrespondensmetod!

Alimonda-Institutet
40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Arbetarnas egen Tandklinik
Svedenborgsgatan 42
(hörnet av Skånegatan).
Mottagningstider: 10—3, 5—7.
Tel. 41 61 24.
ALL SLAGS TANDVARD.
Legitimerad tandläkare.
Låga priser.

Den 3 Nov. 1934.

Nykterhetstillståndets förbättring.

Det av Rusdryckslagstiftningsrevisionen i dagarna framlagda betänkandet är en både omfångsrik och intressant volym, väl värd allvarlig begrundan. Ehuru en viss förbättring i det allmänna nykterhetstillståndet kan påvisas ha inträtt under de senaste tjugu åren, framgår det dock tydligt av betänkandets siffror att alkoholmissbruket alltjämt har stor utbredning i vårt land. Som exempel nämner revisionen bl. a. antalet avdömda fylleriförseelser, som utgör omkring 30,000 pr år. Samtidigt konstateras det kända förhållandet, att absolutismens idé möjt mindre förståelse under de senaste årtiondena än förut, ett förhållande som bland annat visar sig i minskad anslutning till den en gång så blomstrande organiserade nykterhetsrörelsen.

Revisionen påpekar också — med allt erkännande av de allmänt nykterhetsvårdande organens, nykterhetsnämndernas, arbete — att dessa icke alltid kunnat fylla sina uppgifter på ett effektivt sätt. Anledningarna kunna vara både otillräckliga ekonomiska resurser och svårigheten att finna den erforderliga personliga kompetensen. Detta är en mycket viktig sida av det omfattande problemet. Om man betänker alla de fall av »fylleriförseelser» som aldrig komma till det offentligas kännedom, alla tragedier som på grund av alkoholmissbruk utspelas inom de enskilda hemmen och som äro en välkänd företeelse för alla socialt insatta människor, är det ofrånkomligt att en förnyad insats på detta område är nödvändig.

Den allmänna obenägenheten att ingripa, rådslan för efterräkningar om man anmäler och svårigheten att förebringa ordentlig bevisning, som många gånger är för handen möjliggör fortfarande sådana upprörande fall av hustrumisshandel och andra övergrepp som blott alltför ofta komma till allmän kännedom — när det kanske är för sent.

Det är uppenbart att en stark bearbetning av den allmänna opinionen här är ofrånkomlig lika väl som direkta åtgärder för nykterhetsnämndernas effektiviserande. Revisionens förslag om inrättande av en sorts länsnykterhetsnämnder med större befogenhet är måhända ett steg i rätt riktning.

Centralbadets damfrisering
rekommenderas
Elegant. Tel. 23 33 35. Förstklassig.

Litzéns Advokatbyrå
Mosebacketorg 5. Tel. 43 18 34.
Inneh. N. Th. Wahlström.
Juridiska uppdrag. Köp o. försäljn. av fastigheter, inteckningsplaceringar m. m.

Lillans skötsel
och det under de första levnadsåren blir grundläggande för hela livet. Dr Carl Ahlteens bok: »NATURENS VÄG TILL HÄLSA OCH LIVSGLÄDJE» ger Eder anvisning hur barnen skola skötas, för att undvika de förhärjande sjukdomar som gå under benämn. barnförlamning, engelska sjukan m. fl. samt hur motståndskraft mot barnsjukdomarna skall uppnås. Boken kostar inb. Kr. 4.—, Häft. Kr. 3.—. Finnes hos Eder bokh. eller direkt från LITTERATURFÖRLAGET, Box 634, Sthlm 1.

Sexualrådgivningsfrågans läge i Finland.

Helsingfors får kommunal rådfrågningsbyrå.

För ungefär ett och ett halvt år sedan inlämnades av den kända socialdemokraten, f. d. socialministern fru *Miina Sillanpää* och undertecknad till Helsingfors stadsfullmäktige en skrivelse där grundandet av en kommunal sexualrådgivningsbyrå föreslås. Förslaget föranledde hälsovårdsnämnden att tillsätta en tremannakommitté (av manliga läkare) för att utreda frågan. Kommittébetänkandet, som blev färdigt senaste vår, uttalar sig i positiv riktning *för* en kommunal rådgivning, oaktat även stora betänkligheter och en viss försiktighet i utlåtandet äro tydligt skönjbara.

Expertutlåtandet underställdes hälsovårdsnämnden och, sedan det där blivit godkänt, även stadsstyrelsen, vilken ej heller fann någon orsak att motsätta sig detta förslag av stor social betydelse. Den 11 oktober var frågan före vid den sista instansen, stadsfullmäktige. *Med en stor röstmajoritet, 48 röster mot 8, blev beslut om inrättandet av en rådgivningsbyrå fr. o. m. början av nästa år fattat.* Sålunda har även Finland trätt bland de nationer som inse betydelsen av denna utomordentligt viktiga gren av upplysningsarbete.

Men oaktat resultatet vid den slutliga omröstningen var så lysande kan man icke säga att segern vunnits alldeles utan kamp. Kampen har kanske snarare gällt den tydligt skönjbara likgiltigheten än ett direkt motstånd. Endast den socialdemokratiska pressen har gått in för en helt positiv propaganda. Det liberala, borgerliga lägret har paktat sin stundom frisinnade inställning dock publicerat artiklar och intervjuer som varit ägnade att förvilla uppfattningarna på detta område. De konservativa tidningarna ha ända tills det avgörande ögonblicket förhållit sig fullkomligt passiva, men då saken slutligen skulle komma före till godkännande öppnades en trumeld som såg hotande ut för den slutliga segern.

I synnerhet har det gjort ett pinsamt intryck bland initierade kretsar att en av de läkare som i egenskap av sekreterare suttit i den förberedande kommittén och såsom tidigare nämnts givit ett positivt utlåtande, plötsligt ett par dagar innan frågans slutliga behandling lät publicera en intervju, där han i något förtäckta men dock tydliga ordalag motsätter sig hela rådgivningsverksamheten. Detta förfarande var desto mera överraskande då samme läkare på grund av sitt tidigare visade intresse varit påtänkt som byråns chef och läkare. I sin motivering till den ändrade kursen framförde nämnda läkare de särdeles ogynnsamma intryck han erhållit på sin skandinaviska studieresa i våras. Han nöjer sig med att konstatera att rådgivningen i det hela taget, så när som på ett undantag, visat sig vara fullkomligt misslyckad i de skandinaviska länderna, men underlåter vislligen att närmare precisera i vad detta misslyckande består. Sålunda frågar man sig förundrad hur det är möjligt att samma sak kan göra så olika intryck på olika individer. Undertecknad har också varit i tillfälle att stifta bekantskap med den skandinaviska rådgivningen men ingalunda blivit besviken. Allt kanske sist och slutligen kommer an på vilken inställning man själv har till en sak. Till en stor del torde dock den ovan beskrivna skräcken ha föranletts av den radikalt politiska orienteringen hos de kretsar, som fört den sexuella upplysningens sak.

Oaktat den sexuella rådgivningen främst bör betraktas som en medicinsk och social preventiv- och upplysningsåtgärd av största vikt har den en viss benägenhet att inrangeras bland de politiska frågorna. Denna linje var även tydligt märkbar vid den slutliga behandlingen av frågan i Finland. Utom de religiöst moraliska betänkligheterna som framfördes, presterade den konservativa gruppen av fullmäktige en hårdnackad opposition. Argumenteringen var dock svag och baserade sig bl. a. på rädslan för en ev. minskning av nativiteten i vårt giestbefolkade land. Då det dock härvidlag är fråga om en mycket anspråkslöst planlagd rådgivning och ett anslag på endast 25,000 Fmk. för det första provåret, kunde oppositionen med bästa vilja inte stå vid sina påståenden om ett undergrävande av nationens bestånd. Alldeles riktigt sade en av våra främsta socialdemokratiska kvinnor i sitt inlägg under diskussionen: »Fastän jag sitter bland vänstern och ingalunda håller på det kapitalistiska systemets bevarande kan jag dock icke med bästa vilja tro på att detta system skulle flyga i luften med en 25,000 marks laddning.»

Som epilog på behandlingen av denna fråga av förstklassig social betydenhet må nämnas att vid samma session enhälligt beslöts bevilja ett anslag på en halv miljon till en bur för ett lejonpar i stadens zoologiska trädgård. Detta väre ingalunda sagt för att ett lejonpar inte skulle behöva en hygglig bostad då det ändå blivit fråntaget sin frihet. Men proportionerna kunna ej låta bli att verka något komiska för att inte säga tragikomiska,

Militär dimbildning än en gång.

I Elin Wägners artikel i Tidevarvets förra nummer står bl. a. att de militära experterna i Sverige nu erkänner sin oförmåga att i ett framtida krig kunna skydda vårt lands civilbefolkning. Man måste kallblodigt räkna med direkta angrepp på storstäderna, vilket gör att armén och civilbefolkningen i ett blivande gaskrig sammansvetsas till *ett* begrepp. — Mätte kunskapen om denna experternas deklaration spridas vida omkring och bli den allvarliga tankeställare, som gör att vi snarligen få upp ögonen för att nu är tiden inne för oss att tacka nej till den erbjudna alliansen med militären. Den kommer att föra oss ut på gungfly.

Den som skriver dessa rader placerades av en underlig ödets nyck för en tid sedan på en befattning, där det gällde att efter bästa förmåga hjälpa till med förberedelserna till en del militära övningar. — Väl befäst i min pacifism tänkte jag att det kunde vara roligt att en gång få en titt bakom kulisserna och så satt jag där och arbetade så gott jag kunde. Orden krig och krigsberedskap surrade omkring mig dagarna i ända och de militära cheferna svepte förbi — ibland som stora fjärilar i ljusblå uniformer med stjärnor på kragarna och ibland iförda den jordgrå-bruna camouflagedräkten. Till en början föreföll mig allt så otroligt verklighetsfrämmande och jag tyckte att militärerna själva lekte en lek — för lekens egen skull — fullt medvetna om att det var lek och ingenting annat.

Men vad hände. Jo, den militära synen på allt vad vi hade för händer smittade av sig på ett fullkomligt häpnadsväckande sätt. Man skall minsann vara starkt befäst i sin uppfattning för att inte motståndslöst dras med och präglas av den militära mentaliteten. Jag ertappade mig själv till sist med att tycka att det nästan skulle vara synd om så mycket intresse som det militärerna visade för sitt arbete aldrig skulle få komma till användning. Den som år efter år lever sig in i att kriget skall komma är säkert immun mot allt vad civila invändningar heter.

I all min osakkunnighet fick jag också ett oerhört starkt intryck av hur hopplöst på efterkälken och ineffektivt vårt försvar nu är. Vi laborera med ett krigsmaskineri så otidsenligt och tungrott att om ett modernt krig skulle komma över oss just nu, så skulle vi aldrig hinna få maskineriet att börja fungera innan befolkningen åtminstone i de stora städerna inte

då man vet att en stor del av de fattiga barnrika familjernas bostäder hos oss än så länge är en skamfläck som man helst inte talar om.

Kaisu Snellman.

För resande till Stockholm
rekommenderas
K. F. U. K.-Förbundets nyinredda HOSPITS
Birgerjarlsg. 27 (OBS.! vid Engelbrektsplan). Spårvagn 5 dir. från Centralen. Tel. 11 07 25.

Moderna Funkisfåtöljer
i crepe och mockaplysch kr. 55. Duschatelier fr. 25. Bäddschäslonger 38. Liggfåtöljer i hudimit. 95. Sängar 9, madrasser 5. Plymäduschatelier från 65, ek-, björk-, korgmöbler, korkmattor, tyger, kast, stuvar, stoppning. Realisation pågår, reparationer, beställningar. *Fabriksboden.* Metargat. 6, hörn. Södermannag. 57. Tel. 40 07 66, och jungfrug. 7, Ostermalm.

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 „ Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 90

1/1-Ylle 180 cm. Boj
för draperier, ottomaner, bordduk., kuddar m.m. Ljus- o. värmeisolerande, i många färger, pris 5.40 met.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Sy Edra kläder själva!
Dambyster på och utan ställning.
Olika storlekar.
A.-B. GEJON
Birger Jarlsgatan 32, Stockholm

Karl Thorsell Damskräddare
Brahegatan 28 n. b. Tel. 629751
REKOMMENDERAS
Etabl. 1913

S:t Ansgarsboden
Malmskillnadsgatan 7, Stockholm C.
Postgiro 56537. — Telefon 10 96 92.
Beställn. mottagas. Postorder ombesörjes.
Bästa inköpskälla för kristlig konst i alla utföranden.

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till vära bill. priser.

Föreningen Årsta · Stockholm
Förstklassigt Damhotell
Norrlandsgatan 8—10 (invid Norrmalmstorg), Stockholm.
Ljusa rum med varmt och kalt vatten och telefon.
Gott bord. Vackra, trevliga sammlingslokaler.
Telefoner: 20 92 57, 20 92 58, 20 95 54, 20 97 50
Telegramadress: Årstaklubben, Stockholm.
Enkelrum 4.50—6 kr. Dubbelrum 8—10 kr.

Ett politiskt idédrama.

Vid radioframförandet i förra veckan av Elin Wägners *Credo*, inledde författarinnan själv föreställningen med bl. a. följande ord:

»Handlingen i 'Credo' är förlagd till de omdebatterade ockupationsområdena vid fransk-tyska gränsen efter världskriget och jag har valt tiden strax efter sedan det s. k. passiva motståndet officiellt är hävt och Pfalz har anmälts för höga kommissionen som självständigt. En sådan anmälan blev officiellt erkänd efter tio dagar, och när akststycket lämnats in till höga kommissionen gällde det alltså för de motsatta intressena att under de få dagarna göra något för att hindra att det blev officiellt. Så långt har pjäsen historisk grund.

Sedan har jag diktat ett drama på vad som hände under de där betydelsefulla dagarna. Typer och miljö är tagna ur verkligheten, personerna och händelserna är dikt. Hjältinnan i stycket har ingen direkt förebild. Hon är en amerikansk kväkarflicka och kanske skulle en sådan aldrig ha handlat så som hon gör, men vad jag vill ha fram är brytningen inom henne och mellan henne och de män hon har att kämpa med. En brytning som betingas av motsättningarna mellan efterkrigsmentaliteten i Tyskland och den amerikanska kväkarmentaliteten. — —

Om jag skall försöka att i korthet uttrycka vad stycket vill ge, så är det satsen att man inte får skicka andra i döden för sin tro, på sin höjd sig själv.»

*

Elin Wägners »Credo» är ett djupt gripande skådespel. För att ett politiskt idédrama ska bli lyckat krävas många förutsättningar: en aktuell och symboliskt eller direkt verklig dramatisk situation, politisk skolning och blick för skeendet i det som sker, en formellt suverän stoffbehandling och en själ i vilken människokärlekens heliga låga brinner ofördunklad. Bakom »Credo» står allt detta.

Redan dramats fasta byggnad är imponerande. Det växer fram fritt från oväsentligheter och döda punkter. Akt för akt följa händelserna varandra med ett oböhörligt inre sammanhang, som för tanken till det antika dramat. I varje scen brottas våldets anhängare och motståndare med växlande lycka ända fram till slutscenens segrande offerdöd. Hjältinnan, Credo, tror på möjligheten av att i politiskt handlande bryta med våldets tradition. Av kärlek till henne tar krigaren och statsmannen, Martius, ett steg bort från våldets väg. Denna handling leder till hans egen död genom fiendevåld. Döende vinner han seger för sin idé, räddar sitt lands integritet. Tidigare har endast en minoritet stått bakom honom, nu skapar indignationen över ogärningen en enad folkvilja.

Credo är inte bara ett starkt drama, det är också ett skådespel, som har alla förutsättningar att bli älskat av många. Det är spännande. Det är högaktuellt efter en sommar av epidemisk bräddöd bland Europas ledare. Det är fosterländskt i bästa mening: »hem till bergen, hem till bergen där vårt hjärta redan är». Det är djupt religiöst i sin bärande tanke: han segrar när han lider. Och för alla som tro att mänskligheten skall finna en annan väg än våldets urgamla, nötta olycksgata är det en ljusstrimma i natten.

Radioframförandet var i stort sett utmärkt. Visst led man av att inte kunna *se* dessa verkligt dramatiska scener: kaféet i Speyer t. ex. och färjeläget över Rhen vid Via imperatoria. Och nog kunde man önskat mera illusion i folkscenernas buller och sång. Men allt detta gör bara att vi med stor spänning väntar på att få se Credo på Dramaten.

Andrea Andreen-Svedberg.

---

längre fanns i livet. Ännu har t. ex. icke armén i dessa motorismens tider slutat med sin hästrullföring, utan den spelar fortfarande en betydande roll. Denna militärens efterblivenhet hindrar dock inte att militären själv är åtskilligt bättre rustad än civilbefolkningen.

Elin Wägner efterlyser en civil diskussion för att allmänheten här i Sverige skall få veta något om den sanning om luftskyddet som börjat tränga sig fram i Europa. Jag tillåter mig att göra ett litet axplock.

Engelska Röda korset har givit ut en liten skrift, vars titel närmast kan översättas med »Första hjälpen i gaskrig». Där får man veta åtskilligt. T. ex. att vätskor sådana som senap och levisit kunna strilas från tankar som föras i aeroplan eller luftskepp så att giftet faller ned som regn på marken inunder. De som lida av verkan av denna gas *måste behandlas inom 10 à 15 minuter sedan de utsatts för den, om behandlingen skall kunna lyckas.* Då därför tusenden drabbas av giftgas, som droppas ned som regn, måste de flesta duka under för skadorna eller förvandlas till invalider för alltid, på grund av att det är omöjligt att läkarpersonalen skall hinna behandla mer än ett fåtal.

Det är mycket mer att lära av detta 50 öres häfte. Den största läxan är dock den att aldrig mer få världens folk tillåta sig att dragas in i krig även om det är i föregivet försvarssyfte. Enligt en annan auktoritet i engelska Röda korset kan numera ingen expert framställa en gasmask, som säkert skyddar mot alla slag av gasanfall.

Den engelske gasexperten Halsburg, påpekar i Evening Standard att det är lönlöst att lita på gasmasker därför att nya gaser komma att uppfinnas, mot vilka de äro ineffektiva. Han framhåller också att källarna äro rena dödsfällor, därför att de praktiskt taget ej kunna göras lufttäta. Gaserna måste vara tyngre än luften och gå därför ned i källarna. Det tjänar ingenting till att förebygga små enstaka anfall med endast några hundra skadade. Man måste sätta sig in i att fienden kommer att försöka utplåna London genom ett jätteanfall, vid vilket åtminstone hälften av dess 7 miljoners befolkning kommer att bli gasskadad inom de första 24 timmarna.

Till sist bara ett par frågor till de stockholmska gasexperterna: Hur skall skyddet ordnas för våra sjukhus, fängelser, blindskolor, barnbördshus, ålderdomshem och liknande inrättningar? Varifrån ska vi friska få vatten och föda i våra källare om sjöarna förgiftas och djuren dödas och produkterna förstöras på landsbygden omkring staden? Och var ska vi bo, när och *om* vi komma upp i ljuset igen i en förbränd stad?

Einar Tillman.

Den tyska kyrkostriden.

(Forts. fr. sid. 1.)

stränge Bonn-professorn, *Karl Barth*, den nya ortodoxiens företrädare, som från sin reformerta utgångspunkt på det strängaste fördömer tyska kristna och deras nationalistiska övergrepp:

»Gemenskapen i kyrkan bestämmes icke genom blodet och alltså icke heller genom rasen, utan genom den helige ande och genom dopet. Om den evangeliska tyska kyrkan skulle utesluta de judekristna eller behandla dem som kristna av andra klass, skulle den upphöra att vara en kristen kyrka.»

(Vi hänvisa i detta sammanhang till d:r *Lydia Wahlströms* artiklar i Tidevarvet för den 7 oktober och 23 december 1933 om religiösa frihetsströmningar i Tyskland.)

Också från de katolska prästerna ha höjts varningsrop emot hotet från den världsliga övermakten. Särskilt bekant för sina strävanden för samarbete i detta syfte med de evangeliska prästerna är kardinalen i München, *Faulhaber*.

Hur har då striden utvecklats?

I januari i år uppsade 1,500 präster, tillhörande Prästernas nödförbund, rikskyrkoledningen tro och loven. Följden blev nya massavsättningar. I april antog ett representativt prästmöte i Württemberg en proklamation riktad emot riksbiskop Müllers övergrepp och för kyrkolivet fördärvbringande handlingar. Svaret var en ny razzia från högsta ort! Mellan två- och trehundra präster suspenderades. Emellertid hade det eniga motståndet från prästernas sida samtidigt vissa eftergifter till följd, såsom att S. A. männen förbjödos störa eller skingra evangeliska möten och att tidningarna blevo tillhållna att tiga om de kyrkliga förhållandena.

Protesterna mot rikskyrkoledningen fortsatte från teologiprofessorer i Bonn och Marburg, från Erlangens teologiska fakultet, bekännelsesynoden i Barmen, representanter för tvåhundra församlingar i Westfalen.

Och riksbiskopen och hans juridiska rådgivare d:r Jäger fortsatte bestraffningarna, som fingo ny fart efter terrordåden den 30 juni. Den 9 augusti beslöt en synod i Berlin under Müllers och Jägers ledning att landskyrkorna i Bayern och Württemberg skulle *ställas direkt under rikskyrkans ledning*, vidare att alla tidigare vidtagna åtgärder skulle godkännas, att *ny trohetsed skulle avläggas till Hitler* och slutligen att den tyska kyrkans gamla märke, det violetta korset på vit botten, *skulle utbytas mot hakkorset.*

Förgäves satte oppositionen in — utan press, utan mötesfrihet, utan yttrandefrihet voro de kämpande prästernas möjligheter hårt kringskurna. Riksbiskop Müller insattes den 23 september. I samband därmed offentliggjordes från Hitlerungdomen ett uttalande, som starkt attackerade kristendomens strävanden att samla alla nationer och raser under en »främmande judisk mytologi».

Men fastän rikskyrkan hade hela den yttre makten på sin sida, propagandamedlen och den världsliga polisen, blev nästa akt i det stora dramat bekännelsekyrkans definitiva revolt, beslutet av den 20 oktober om konstituerandet som självständig kyrka.

Och på tisdag voro representanter för bekännelsekyrkan kallade till Hitler för överläggning — två landsbiskopar måste för ändamålet frigivas, den ene ur häkte, den andre från arrest under polisbevakning i bostaden. Detta i förening med Jägers avgång förefaller som ett definitivt steg mot ett erkännande av oppositionen.

Med spänning avvaktas vad som vidare kommer att följa av bekännelsekyrkans ståndaktighet.

Justitieminister Zahle tror på kvinnorna.

Danmarks justitieminister, *C. Th. Zahle* har i ett intervjuuttalande sagt sin mening om kvinnorna och politiken. Det är nu 25 år sedan hr Zahle bildade Danmarks första radikala regering — det står alltså en lång erfarenhet bakom hans ord.

— Jag har aldrig ångrat att kvinnorna fingo samma rättigheter som männen, säger hr Zahle. Det är absurt att tänka sig att de icke skulle kunna ha samma politiska rättigheter. De äro lika kloka som männen, och de ha lika stora värden att förvalta som männen. Det fanns en gång i tiden ett ordspråk som sade att den gård var usel som inte kunde föda en lat man. Det gäller icke numera, men det är typiskt att ordspråket talar om en lat man och icke om en lat kvinna. Med en dålig husmor går till och med det bästa hem under. Kvinnorna ha icke givit politiken någon särprägel eller tillfört den en specifik kvinnlig tankegång. Kvinnorna ha i regel samma politiska uppfattning som deras närmaste omgivning, och det är ganska naturligt.

— Skulle ni kunna tänka er en regering som till övervägande del bestod av kvinnor? frågar intervjuaren.

— När man ser hur männen styrt världen finns det ingen rimlig anledning att hysa något bekymmer för en kvinnlig regering. Man kan i varje fall gå ut ifrån att kvinnorna icke skulle sköta det sämre än männen ha gjort. Och är man optimist, kan man tillåta sig tro att kvinnorna kanske skulle göra det litet bättre.

En blind som reseombud.

Vi forska vidare efter de svenska lånens olika åtgärder för de blindas vård och komma då till Södermanland, där man kan uppvisa en nyhet: En blind resande försäljare.

Tack vare anslag från landstinget och arbetsnämnden samt förlagslån som lånets skyddsvänner lätit stå kvar, har expedition och lager i Nyköping upprättats för beställning och försäljning av blindas arbeten, meddelar landshövdingskan *Elisabeth Sederholm* i Nyköping. Expeditionen förestås av den blinde borstbindaren Olof Lindgren, som tack vare ledsyn ensam reser omkring i länet och säljer blindarbeten, såväl i stadssamhällen som å landsbygden. Samtidigt besökes blinda kamrater, som erhålla råd och anvisningar beträffande tillverkningen av de lämpligaste sorterna. Naturligtvis är konkurrensen här som på andra håll svår och ibland nödgas man sälja något under tillverkningsvärdet, för att få affär till stånd och därigenom arbete åt de blinda.

Men årsberättelsen för länet kan uppvisa flera framsteg.

Schneiders Musikaffär
8 OXTORGSGATAN 8
Fullständig musikinstrumenthandel.
Tel. 10 60 17
Grundad 1855.
Ateljé för nybyggnad av finare stråkinstrument och reparationer under ledning av specialutbildade fackmän.
Utsökt lager av kvalitetssträngar.

Kvinnor,
i förvärvsarbete eller arbetande i hemmet, böra känna det som en plikt mot sig själva och familjen att
sjukförsäkringen
är ordnad och väl ordnad. I Stockholm boende friska män och kvinnor i åldern 15—49 år vinna inträde i
STOCKHOLMS ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA
Kornhamnstorg 4
En *erkänd* sjukkassa — den största tryggheten.

Tag med ett par novellsamlingar i
läse-cirkeln
t. ex. dessa två debuter
IRJA BROWALLIUS
Vid byvägar och älgstigar
4:50
AINA KAY YDSTRÖM
Tack, änglar!
4:50
BONNIERS

Märklig nyhet!
HUGH REDWOOD:
GUD SÖKAREN OCH RADIOLYSSNAREN
Inledning av red. *Arv. Svärd.*
Översättn. av fil. mag. *Birgit Wennström.*
Ur inledningskapitlet:
»Redwood är icke blott en i sällsynt grad vital kristen — han är ock en rikt begåvad man, en journalist av Guds nåde . . . R. talar. Han är en stilens mästare . . . I föreliggande bok komma hans stora egenskaper både som kristen förkunnare och författare fram.»
Detta är *ett högst intressant dokument* om hur den framstående London-journalisten — nu en av Englands mest lästa författare — finner vägen till livsförvandling och ett nytt liv!
Pris Kr. 1: 25.
Under utsändning till bokhandlarna.
De Ungas Förlag.
STOCKHOLM C.

Ett yrke med goda FRAMTIDS-möjligheter.
En utbildningskurs vid
Hvita Korsets
i Älmhult medför erkänt goda framtidsmöjligheter. Tusentals unga kvinnor ha som Hvita Kors-systrar fått goda välavlönade platser i barnavård, hemvård, hemsjukvård, ålderdomsvård etc. Prospekt sändes mot porto.
Allt sedan skolans start (1911) ha Hvita Kors-systrarna rönt livlig efterfrågan på grund av sin erkänt goda praktiska och teoretiska utbildning. Under innevarande år ha samtliga sköterskor redan före sin ex. varit upptingade till platser. Otvivelaktigt lönar det sig för arbetsvilliga, framåtsträvande flickor att söka utbildning vid Hvita Korsets skola i Älmhult. Nya kurser börja den 2 januari och 1 februari.
Hvita Korsets Barnavårds- & Sköterskeskola, Älmhult. T. vi
Var god sänd prospekt till:
Namn: .....
Bostad: .....
Postadress: .....

KRAKA'S **Elevavdelning**
Yrkeskurs:
8 månaders kurs i sömnad med början den 1 sept. och 15 jan. varje år.
Korta kurser:
2 månaders kurs med början den 1 och 15 varje månad.
4 veckors eget arbete.
Mindre kurser och specialkurser
med början när som helst under terminen.
Prospekt på begäran.
Telefon 62 51 53.
KRAKA Stureplan 2, 3 tr. STOCKHOLM

De blindas skyddsvänner
i
NYKÖPING ESKILSTUNA
KATRINEHOLM STRÄNGNÄS
GNESTA
förmedla kännedom inom *Södermanlands län* om de blindas välgjorda arbeten.

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1934 sin tolfte årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 3 Nov. 1934 — N:r 40

Prenumerera på TIDEVARVET för 1934. Pris kr. 6:—

Vändpunkt i Indien.

(Forts. fr. sid. 1.)

sprida kunskap om födelsekontroll genom officiellt erkända kliniker, förbättring av de upprörande hygieniska och ekonomiska förhållandena i samhället, upphävande av dödsstraffet, borttagande av alla lagliga och sociala skrankor som skilja de kastlösa från det övriga samhället.

I den kamp om regeringen MacDonalds förslag till konstitution som nu förestår, ha engelsmännen, säger H. G. Wells, endast stöd av furstar, storgodsägare, storindustriella, ortodoxa hinduer och dem som vilja ha splittrade valmanskårer, alltså de reaktionära elementen i Indien, medan de sociala ekonomiska och kulturella reformrörelserna antingen de äro liberala eller radikala, alla stå bakom den nationella rörelsen.

Gandhi är enig med den nationalistiska rörelsen i oppositionen mot det engelska förslaget till konstitution. En självstyrelse förtjänar ej namnet, om finanser, utrikespolitik och militärväsen stå under främmande kontroll och parlamentet endast förfogar över 20 % av statsinkomsterna. Men han tror inte mera nu än förr på att något står att vinna genom majoritet i parlamenten. Likväl har han låtit politikerna få sin vilja fram och lägga om taktiken. Han har avblåst den vapenlösa kampen som massrörelse, han har nu till slut förbjudit även sina egna utvalda att sätta upp vapenlöst motstånd mot regeringen och förbehållit detta ensamt för sig själv.

Han tycker att metoden vanhelgats av sina anhängare och vill rena och rädda den genom att förbjuda dess användning! Det vapenlösa motståndet är det väldigaste vapen som finns i världen — men endast i händerna på dem som äro värdiga satyagrahis, sanna andens stridsmän. Själv betraktar han sig endast som en lärjunge i konsten att föra det vapen som heter självstyrka, men han förbehåller det dock åt sig själv, så länge ingen uppstått som hunnit längre.

För att begripa någonting av det här måste man lägga bort alla sina västerländska begrepp om politik och politiska ledare. Men sen kanske man kan fatta något av de motiv som lett Gandhi till det steg han nu tagit. I sin fruktansvärdhet sopar han undan alla den vapenlösa kampens hjältemodiga dåd och stora resultat och dömer den misslyckad, därför att den icke bevekt lord Willingdons och MacDonalds med flera hjärtan! Och sedan en av hans närmaste följeslagare, som han trodde hade givit sig helt åt rörelsen, en gång anförtrodde honom att han hellre ville studera än gå i fängelse, förbjuder han nu de sina att gå i fängelse.

Kvinnorna och tidsläget...

(Forts. fr. sid. 1.)

den slutsatsen att det har blivit lättare för de gifta kvinnorna att någon gång ta sig ledigt hemifrån, att äktenskapet inte alltid behöver komma i strid med andra intressen ens för dem, på vilka en mycket stor arbetsbörda vilar. Frågan om arbetsfördelning mellan man och hustru även inom hemmet blev förresten belyst med många fina exempel på hjälpsamma och händiga män med en djup förståelse för betydelsen av att även hustrun får tillfälle att skaffa sig kunskaper och fortbildning.

Journalistyrket företrädes vid höstkursen dels av en framstående svensk landsortsjournalist, dels av Tidevarvets redaktör och dels av själva Hagar Olsson från Helsingfors, som berättade om hur det kan gå till, när en ung kvinnlig medarbetare skall söka erövra sig en plats på en kompakt manlig och traditionsbetonad redaktion.

Sitt särskilda bidrag till bilden av kvinnan och samhället av i dag lämnade de talrika ungdomarna och de som för närvarande inte hade någon plats utan ägnade sig åt vad som borde kallas *kvalificerat fritidsarbete*. Man fick ännu en gång ett oerhört starkt intryck av den press som vilar på ungdomen i ett samhälle, där det inte är en given sak att varje individ behöves i arbetet.

Denna osäkerhet i förening med osäkerheten om den egna förmågans bärkraft och inriktning, som väl är gemensam för all ungdom, gör att den trots sina förmåner alls inte alltid tycks ha den mest avundsvärda ställningen.

Under sommarkursen deltogo i år fem »utlänningar» i skolans arbete, nämligen en danska, en norska, en isländska, en finlands-svenska och en schweiziska. Mötet mellan de svenska sederna och det svenska folket samt dessa intresserade kvinnor var mycket givande. Vid en stor sommarfest, som Medborgarskolan anordnade i sin park uppträdde samtliga fem gäster med uppläsning eller berättelser. Och ingen skall tro att svenskarna inte förstå grannländernas språk. När överassistenten i Köpenhamns skatteväsen, fröken Ella Tingman, på sitt utomordentliga sätt läste H. C. Andersens Kejsarens nya kläder skrattade hela traktens befolkning, som samlats i parken för att höra på. Den svensk-födda isländskan, fru Estrid Falberg-Brekkan gjorde också stor lycka med en egen humoristisk historia från Island.

Vad som särskilt imponerade på Schweiz' representant, juris kandidaten Marianne Oeri från Basel, var att svenska lagstiftning med dess uttalade aktning för individens värde. Det skulle bli värdefulla synpunkter för den blivande doktorsavhandlingen, som fröken Oeri reste hem till i Basel. Men kamraterna voro tvungna att tala om för henne, att lagarna i praktiken tyvärr icke alltid hålla de stolta löften, som utsägas i lagboken. Hur skulle den lag vara skriven som garanterade den absoluta rättvisan.

Som sammanfattning av intrycken från Fogelstad måste man nog först och främst framhäva den starka ansvarskänsla, som vilar över arbetet och över kursdeltagarnas synpunkter.

Får man räkna med att en Fogelstadkurs är representativ för de svenska kvinnornas inställning just nu, kan man känna sig hoppfull. *Casan.*

När såg världen sist en sådan diktator?

Nu sätter alltså valkampanjen i gång utan Gandhi. Men för arbetet bland parias har han nu öppnat nya väldiga fält genom att sätta i gång en undersökning av alla de mångfaldiga hantverk som de kastlösa ägnat sig åt, för att se vilka som det lönar sig att förbättra och stödja. Han vill mobilisera korgmakarn och sandalmakarn, borstbindarn och garvarn, väverskan och spinnerskan i de 700,000 byarna mot industrien som gör dem sysslolösa och utfattiga. I ett land där det finnes obegränsad mänsklig arbetskraft äro komplicerade maskiner icke på sin plats, säger han. (Samma tanke förresten som runnit upp i vissa amerikanska vägstyrelsers hjärnor, när de köra sina vägmaskiner av vägen och låta män med skovlar och kärror sköta deras arbete.)

I denna väldiga plan på förnyelse av hantverket som degenererar sedan engelsmännens tid, mobiliserar han också handkvarnen för riset och morteln för sockret för att vinna B-vitaminer, ekonomisk frihet och frid i själen. Han har tagit upp ett jätteprogram. Han har inte så bråttom nu som för femton år sen då han skrev i varenda ledare: Nästa år ska vi ha vår frihet, om alla hjälper till, nästa år! Det ser inte ut som om det vore honom så viktigt om och när engelsmännen komma bort, bara man i sitt liv frigjort sig från beroendet av dem.

Det är svårt att döma om detta. Gandhi reser sig mot maskinmördandet, maskinförtrycket, mot det hänsynslösa våldförandet av naturen i dess krafter, dess rikedomar och dess levande väsen, själv lika ytterlig och lika hänsynslös som den urartning han reagerar emot.

Vem kan veta om han är en signal och en symbol för en väldig revolt ur mänsklighetens djup eller blott den ensamme som kastar sig framför stridsvagnen?

Han har gjort sig mycket ensam genom att koncentrera det vapenlösa motståndet mot våldet i sin egen person. Men det är som om hans jag på samma gång så vidgats, att det omfattar hela hans folk, ja så, att detta ensamma jags gränser nå vidare än även Indiens.

Elin Wägner.

Mussolini, maskinen och kvinnan.

(Forts. fr. sid. 1.)

Det finnes ej en seger utan stupade. Kvinnans bortdragande från arbetsfälten kommer utan tvivel att ha stor ekonomisk betydelse för en mångfald familjer, men samtidigt kommer en legion av män att kunna höja sina förödmjukade hjässor och ett annat mångdubbelt större antal familjer kunna på nytt inträda i aktivt medborgarliv. Man måste lära sig förstå, att samma arbete som hos kvinnan vållar fruktbarhetens minskning, hos mannen orsakar blomstringen av starkaste fysiska och andliga virilitet.»

Ecco! Strax efter kriget var det kommunister och socialister som i Italien fordrade kvinnans avlägsnande från mannens arbetsområden. Så länge männen lägo i skyttegravarna hade kvinnorna kunnat breda sig överallt: ämbetsmannaposter, spårvagnskonduktörer, fabriker, järnvägar etc. etc., överallt kvinnor, och kvinnor som skötte sina sysslor förträffligt. Men så strömmade soldaterna hem igen och i sinom tid utbröt vad i Italien går under benämningen »silkesstrumpans strejk»: de manliga arbetarnes stora arbetsnedläggelse i syfte att genomdriva att allt vad kvinnliga arbetare hette skulle avskedas.

Många kommo bort. Men åtskilliga ha ju av olika grunder hållit sig kvar. Och deras antal har sedan under fascistisk regim ganska avsevärt ökats. Därigenom nämligen att fascisterna, som bekant, förbjuda avskedandet av gift kvinnlig arbetare, samt dessutom i vissa fall understödja gifta kvinnors önskan att förskaffa sig arbete även utanför hemmets ram.

D. v. s. detta gäller framförallt kroppsarbeterskor. Vad de intellektuella angår har fascismen alltid varit mindre mild. Och det kan vara anmärkningsvärt, eftersom alltsedan renässansen de italienska universiteten varit öppna för kvinnor såväl som för män, och Italien inte bara haft kvinno-professorer i romersk rätt, filosofi, biologi, kemi men i skrivande stund har tvenne dylika i matematik, medan en tredje kvinna, en ingenjör med professors titel, är huvudledaren av Roms största elektriska anläggning och ett par andra räknas bland landets främsta arkitekter, och ännu en annan med allmänt erkänd kunskap leder Italiens förnämsta lyriska scen: Scala-teatern i Milano. — Med andra ord: kvinnan i italiensk intellektuellt liv intar en förgrundsplats som mången annan nations kvinnor kunna ha anledning avundas.

Men — arbetslösheten på det intellektuella arbetsfältet är f. n. kanske ännu värre än annorstädes. Och därför strävar Mussolini att på alla möjliga sätt inskränka kvinnans möjligheter därtill. Kvinnan är emellertid en varelse och hennes svar på Il Duces olika åtgärder har hitintills icke varit det avsedda. Vid universiteten ökas studentskornas antal. Vid alla andra utbildningsanstalter likaså. Hoc est, oavbrutet ökas massan av kvinnor, som med det vapen Mussolini själv satt i deras händer — d. v. s. under åberopandet av man och barn — komma att kräva sin plats i skolor, ämbetsverk, universitet, akademier etc. etc. Att de utom examina kunna förskaffa sig äktenskap, kan man nämligen vara trygg för. Ity att ju ett italienskt manfolk numera egentligen inte får något sorts arbete, försåvitt han inte är gift. Och antalet medlemmar av bägge könen väga än så länge i Mussolinis land tämligen jämnt.

Stackars Il Duce — det är ej lätt att vara diktator! *Pier Gudro.*

Endast för sökande från goda hem.

Telegrafstyrelsen har bland 167 sökande till den av telegrafverket anordnade assistentkursen enligt egen utsago »ansett sig böra vid antagningen i lämplig omfattning utvälja sådana sökande, om vilka man utan särskilda forskningar vetat att de utgått från *verkligt goda hem!* — — — Sålunda ha till en början uttagits 8 sökande, vilka äro söner till skötsamma och i sin tjänst välrenommerade befattningshavare i skilda tjänstegrader vid telegrafverket eller i annan statstjänst.» —

Att det vid telegrafen länge har tillämpats en könsprincip vid anställningar och befordran är ju väl känt. Den har också den här gången kommit till användning så att ingen av de 48 kvinnliga sökandena — vare sig från goda eller dåliga hem — har antagits.

Men vad är nu meningen med denna nya »goda-hems-princip»? Skall verket i fråga ombildas till familjebolag? Har man vid telegrafverket upptäckt en linje för ärftliga anlag att bli en god telegrafassistent? Blir denna upptäckt epokgörande inom våra övriga statsinstitutioner äro snart grundlagens bud om oväld, förtjänst och skicklighet tämligen överflödiga. — Eller kanske utvecklingen går en annan väg så att vi snart ha att motse en rasprincip eller en politisk princip vid rekryteringen till de allmänna tjänsterna?

Kvinnliga telegrafpersonalens förening har överklagat styrelsens beslut hos K. M:t.

50 ÖRE

kostar Tidevarvet till årets slut.

Vid prenumeration för år 1935

erhålles november och december gratis. Helårspris 6 kr. ■ Avgiften kan insändas direkt till expeditionen, Triewaldsgränd 2, eller insättas å giro 1544 ■ Prenumerera för Er själv eller edra vänner.

HULTAFORS

Fysikalisk - Dietisk - Kuranstalt

Behandling av *reumatiska* åkommor, *nervsjukdomar, magoch tarmlidanden* samt andra *kroniska* sjukdomar. Alla moderna badformer, elektricitetsbehandling och massage. *Individuell diet.* Vegetarisk och blandad kost. Helpension. Begär utförligt prospekt. *Moderata priser. Inga drickspengar. Överläkare: D:r E. Garby.* Postadr. Hultafors. Tel. Borås 695, Rävlanda 68, Hultafors 16.

Under samma regim: Nyhyttans Badanst., Järnboås, öpp. hela året, Ekebyholms Badanst., Rimbo, öpp. sommarm., Stockholms Fysik. Kuranstalt.

BLIV MEDLEM I RADIKALA FÖRENINGEN!

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6: —, halvår kr. 3: 25, kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1934
Zetterlund & Thelander Boktryckeri-A.-B.